

CRÒNICA LEGISLATIVA DE L'ESTAT ESPANYOL**Primer semestre de 2024**

(BOE d'1 de gener a 30 de juny de 2024)

Vicenta Tasa Fuster*

Resum

La crònica analitza les principals disposicions normatives estatals relacionades amb usos lingüístics publicades en el Butlletí Oficial de l'Estat durant el primer semestre de 2024.

Paraules clau: dret lingüístic; Estat espanyol.

LEGISLATIVE REPORT ON SPAIN

First half of 2024

(BOE from January 1st to June 30th, 2024)

Abstract

The text analyzes the main statewide regulations related to linguistic uses published in the Official State Gazette of Spain during the first half of 2024.

Keywords: language law; Spain.

* Vicenta Tasa Fuster, professora de dret constitucional de la Universitat de València i membre de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. vicenta.tasa@uv.es.

Citació recomanada: Tasa Fuster, Vicenta. (2024). Crònica legislativa de l'Estat espanyol. Primer semestre de 2024. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 82, 467-472. <https://doi.org/10.58992/rld.i82.2024.4380>

Sumari

- 1 Reforma de la Constitució: revisió de la incidència en l'estatut jurídic de les llengües
- 2 Normes amb rang o valor de llei: revisió de la incidència en l'estatut jurídic de les llengües
- 3 Normes de rang reglamentari d'incidència en l'estatut jurídic de les llengües: una breu revisió

Aquesta crònica legislativa analitza, de manera breu i concisa, les normes principals amb referències o incidència en matèria lingüística que s'han publicat en el *Butlletí Oficial de l'Estat* (d'ara en avant, BOE) durant el primer semestre de l'any 2024.

Com en el semestre anterior, en aquest període també hi ha hagut processos electorals (eleccions al Parlament Europeu), fet que pot ajudar a explicar en part la retracció legislativa de les Corts Generals. Tot i així, sembla que el factor determinant de la baixa activitat legislativa del Parlament Espanyol té a veure amb la difícil conformació de les majories polítiques suficients per aprovar noves lleis i les tensions en el sistema institucional espanyol.

Amb tot, en aquest període s'ha aprovat una reforma tècnica de la Constitució espanyola, una llei orgànica, una llei ordinària i quatre decrets llei.

La reforma de la Constitució ha modificat l'expressió "disminuïts físics, sensorials i psíquics" original de 1978 per la de "persones amb discapacitat", sense alterar el contingut essencial de l'article.

Els decrets llei tracten sobre manteniment de mesures extraordinàries per a evitar desnonaments de famílies socialment vulnerables, sobre conciliació familiar, sobre ajudes a l'ús del transport públic per a joves en estiu i, finalment, sobre mesures generals per a pal·liar els efectes socioeconòmics dels conflictes armats d'Ucraïna i el Pròxim Orient. Cap d'aquestes normes no té clàusules ni relació amb matèries lingüístiques.

Les altres dues normes amb rang de llei són la Llei 1/2024, de 7 de juny, per la qual es regulen els ensenyaments artístics superiors i s'estableix l'organització i equivalències dels ensenyaments artístics professionals, que comentarem tot seguit, i la Llei orgànica 1/2024, de 10 de juny, d'amnistia per a la normalització institucional, política i social a Catalunya, que no té clàusules lingüístiques.

El semestre s'ha caracteritzat, com el darrer semestre de 2023, per l'escassa activitat reglamentària i, a més, té un caràcter ordinari i bastant burocràtic. Això no obstant, aquestes normes no deixen de mostrar que en els àmbits de l'estat fort o nuclear (exèrcit, policia, Guàrdia Civil, relacions exteriors i Poder Judicial), Espanya funciona essencialment com un estat monolingüe, amb una única llengua, el castellà, on la diversitat lingüística pròpia és sovint menystinguda o, simplement, ignorada.

1 Reforma de la Constitució: revisió de la incidència en l'estatut jurídic de les llengües

El 17 de febrer de 2024 es publicà la [reforma de l'article 49 de la Constitució](#). Com hem dit, el contingut de la nova redacció no altera substancialment la intencionalitat de la redacció primigènia. La versió actual, a més d'usar una terminologia inclusiva, és més extensa i, si abans hi havia un únic paràgraf, ara n'hi ha dos. En el primer diu: "Les persones amb discapacitat exerceixen els drets previstos en aquest Títol en condicions de llibertat i igualtat reals i efectives. Es regularà per llei la protecció especial que siga necessària per a aquest exercici". Per la seva banda, en el segon s'afirma que: "Els poders públics impulsaran les polítiques que garantiscen la plena autonomia personal i la inclusió social de les persones amb discapacitat, en entorns universalment accessibles. Així mateix, fomentaran la participació de les seues organitzacions, en els termes que la llei establisca. S'atendran particularment les necessitats específiques de les dones i els menors amb discapacitat".

La nova redacció de l'article remet, com ja passava abans, a la llei per a garantir plenament els drets i les llibertats de les persones amb discapacitat. La reforma té en compte les especificitats de les dones i els menors amb discapacitat, però ignora l'especificitat d'altres col·lectius, com ara les persones grans, i no té en compte tampoc, entre altres qüestions, la dimensió lingüística singular d'algunes discapacitats. Així, amb la reforma aprovada, s'ha perdut l'oportunitat de fer una referència a les llengües de signes.

En un estat que té una diversitat lingüística elevada, si realment estimara i defensara la riquesa lingüística pròpia, hauria estat normal aprofitar l'oportunitat d'aquesta reforma per a constitucionalitzar el reconeixement de l'existència de diverses llengües de signes a l'Estat espanyol. Actualment, com és sabut, des de 2007, hi ha reconegudes legalment la llengua de signes catalana (LSC), usada a Catalunya, i la llengua de signes espanyola (LSE), usada a la resta de l'Estat espanyol.¹

2 Normes amb rang o valor de llei: revisió de la incidència en l'estatut jurídic de les llengües

Durant el primer semestre de l'any 2024, el BOE només ha publicat una norma amb rang de llei que incorporava referències i disposicions lingüístiques en l'articulat, la [Llei 1/2024, de 7 de juny](#), per la qual es regulen els ensenyaments artístics superiors i s'estableix l'organització i equivalències dels ensenyaments artístics professionals. Les referències lingüístiques de la llei són tres: una, implícita, a la llengua oficial usada en l'ensenyament; una altra a les llengües de signes espanyoles, en plural, i, finalment, una referència genèrica a les llengües estrangeres. Es tracta de referències genèriques, que es corresponen amb el sistema que estructura el règim lingüístic bàsic en l'àmbit educatiu de l'Estat espanyol.

En aquest sentit, l'article 43 de la llei, en determinar els drets relatius a la formació acadèmica de l'alumnat, estableix que en relació amb la formació acadèmica, sense perjudici del que s'establisca en la resta de la normativa legal que siga directament aplicable, l'alumnat tindrà, entre d'altres, el dret a conèixer els plans d'estudis i les guies de les assignatures en què preveja matricular-se, i aquestes guies han de contenir les competències o els resultats d'aprenentatge i les activitats previstes, així com la metodologia que es preveu aplicar, els criteris d'avaluació i la llengua en què s'impartirà cada assignatura. Així doncs, és un dret de l'alumnat conèixer, abans de matricular-s'hi, la llengua vehicular de les assignatures. La regulació dels usos lingüístics específics no és, però, objecte d'aquesta llei.

D'igual manera, quan la llei es refereix a la garantia dels principis d'igualtat i no discriminació, en l'article 48.4 estableix que les administracions educatives competents han de facilitar l'ús de les llengües de signes espanyoles a les persones que en són usuàries quan ho necessiten, sense especificar res més.

L'última referència lingüística, també de caràcter genèric, es produeix en l'article que fa esment de les polítiques d'internacionalització d'aquesta mena d'ensenyaments. Així, després de referir-se als Espais Iberoamericans d'Educació Superior i del Coneixement i a la cooperació educativa amb els països veïns i els països europeus (art. 61.1), la llei afirma que les administracions educatives competents han de fomentar i facilitar el coneixement i l'ús de llengües estrangeres dins de l'activitat educativa específica de l'ensenyament artístic superior.

Es tracta, per tant, arreu de la llei, d'unes poques referències, que tenen, a més, un caràcter molt genèric i que, bàsicament, fan referència a drets i principis d'actuació generals de l'organització dels ensenyaments artístics.

1 No hi ha correspondència entre les llengües orals i les llengües gestuals o de signes. En el domini territorial d'una llengua oral poden usar-se diverses llengües de signes i, al contrari, una mateixa llengua de signes pot ser usada en territoris o països que parlen llengües orals diferents. En el cas de l'Estat espanyol, l'LSC és un sistema gestual usat bàsicament a Catalunya i no a la resta del domini lingüístic, mentre que l'LSE és usada formalment a la resta de l'Estat. Amb tot, l'LSE només és usada de manera plena i sense matisos a la part central de l'Estat espanyol, i a zones com el País Basc, Astúries, Aragó o Galícia tradicionalment presenta particularitats importants, que són molt més grans a Andalusia oriental i el País Valencià. Al País Valencià, s'usa majoritàriament l'LSE amb particularitats i també la llengua de signes valenciana (LSV), tot i que no té cap mena de reconeixement legal.

3 Normes de rang reglamentari d'incidència en l'estatut jurídic de les llengües: una breu revisió

Les escasses normes reglamentàries amb referències lingüístiques són de caràcter bastant ordinari i es limiten a fer esment d'aspectes de l'ordenació de la gestió educativa o a recordar algun detall concret de la legislació bàsica educativa. Així, l'[Ordre PJC/39/2024](#), de 24 de gener, per la qual es determinen les característiques, el disseny i el contingut de l'avaluació de batxillerat per a l'accés a la universitat, i les dates màximes de realització i de resolució dels procediments de revisió de les qualificacions obtingudes en el curs 2023-2024, en l'article 3.1 recorda que l'alumnat s'ha d'examinar obligatòriament, entre d'altres matèries, de la llengua pròpia oficial, de llengua castellana i de llengua estrangera. Així mateix, en l'article 3.3 afirma que també podrà examinar-se d'una segona llengua estrangera. Una regulació assentada i consolidada des de fa dècades.

Hi ha, de manera semblant, quatre reials decrets que regulen els cursos de Formació Professional de Grau Superior de diverses especialitats, que reproduïxen en el preàmbul de les respectives normes el paràgraf següent: "la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, als articles 6.3 i 6.4 estableix, sobre la formació professional, que el Govern fixarà els objectius, les competències, els continguts, els resultats d'aprenentatge i els criteris d'avaluació del currículum bàsic. Els continguts del currículum bàsic requeriran el 50 per 100 dels horaris per a les comunitats autònomes que tinguen llengua cooficial i el 60 per 100 per a aquelles que no en tinguen". Posteriorment, el contingut dels reials decrets no conté més referències lingüístiques.

Aquesta és l'única referència indirecta de caràcter lingüístic del [Reial decret 143/2024](#), de 6 de febrer, pel qual s'estableix el curs d'especialització de formació professional de grau superior en Posicionament en Cercadors (SEO/SEM) i Comunicació en Xarxes Socials i se'n fixen els aspectes bàsics del currículum, i es modifiquen el Reial decret 546/2023, de 27 de juny, i el Reial decret 569/2023, de 4 de juliol. I es repeteix en el [Reial decret 144/2024](#), de 6 de febrer, pel qual s'estableix el curs d'especialització de formació professional de grau superior en Redacció de Continguts Digitals per a Màrqueting i Vendes i se'n fixen els aspectes bàsics del currículum; també en el [Reial decret 565/2024](#), de 18 de juny, pel qual s'estableix el curs d'especialització de formació professional de grau superior en Comerç Electrònic i se'n fixen els aspectes bàsics del currículum, i, finalment, en el [Reial decret 566/2024](#), de 18 de juny, pel qual s'estableix el curs d'especialització de formació professional de grau superior en Desenvolupament d'Aplicacions en Llenguatge Python i se'n fixen els aspectes bàsics del currículum.

També de manera convencional, el [Reial decret 51/2024](#), de 16 de gener, pel qual s'aprova el programa anual 2024 del Pla estadístic nacional 2021-2024, fa referència al fet que entre els treballs de l'Institut Nacional d'Estadística hi ha elaborar estudis de dades sobre ensenyament de llengües estrangeres; també es parla que es faran unes publicacions en anglès i castellà, i de l'existència de formularis bilingües en català i castellà per a treballar dades sobre activitat industrial i comercial a Catalunya. No hi ha cap mena de referència, ni sembla estar en les prioritats o necessitats del Pla estadístic nacional espanyol, ni a tenir dades fiables d'ensenyament de les llengües oficials a l'Estat espanyol, ni als seus usos socials, ni als nivells de parla i coneixement d'altres llengües, ni a les dinàmiques socials de les llengües i matèries semblants, ni a les publicacions en les diferents llengües oficials espanyoles. Sembla que a un estat amb una diversitat lingüística elevada i onze llengües autòctones no li interessa conèixer la vitalitat i les dinàmiques d'evolució d'aquesta diversitat lingüística, mitjançant el treball ordinari del seu institut oficial d'estadística. Si Espanya assumira, de manera real i plena, que és un estat plurilingüe, aquestes coses serien treballs ordinaris. Si, a més, reconeguera la diversitat lingüística de manera igualitària i no jerarquitzada, el coneixement de la realitat sociolingüística de les llengües diferents del castellà seria prioritari i exhaustiu.

Per contra, sovint, no és que es reconega la diversitat lingüística de manera jeràrquica, és que simplement s'ignora que hi ha altres llengües oficials, a més del castellà, i es projecta una mirada de la realitat social

i lingüística espanyola general com si fora un estat uniforme i monolingüe. Així ocorre, per exemple, amb el [Reial decret 248/2024](#), de 12 de març, pel qual es regula la concessió directa de subvencions al Consell General de l'Advocacia Espanyola i al Consell General dels Procuradors d'Espanya en matèria de prestació d'assistència jurídica gratuïta, i al Consell General de Col·legis Oficials de Psicòlegs per a l'assistència psicològica a les víctimes de delictes, per a l'exercici pressupostari 2024. La norma no preveu ni suggereix que l'assistència jurídica i la psicològica, dos fets comunicatius i, per tant, lingüístics, puguin dur-se a terme en diferents llengües orals i gestuals i que pugui haver-hi ajudes per a garantir una oferta lingüística diversa, en les diferents llengües espanyoles o en llengües estrangeres.

Aquesta concepció monolingüe de l'estat es manifesta de manera inalterable en qüestions que tenen una llarga tradició en l'Estat espanyol i un valor bàsicament simbòlic, com ara els segells o els timbrats oficials. Així, en l'[Ordre HAC/66/2024](#), de 25 de gener, per la qual s'aproven les normes de desenvolupament de les marques fiscals previstes per a totes les labors de tabac, quan, en els annexos, regula els textos que han d'aparèixer en els timbrats oficials, les dues referències que hi apareixen són fetes únicament i de manera excloent en llengua castellana: "Impuesto sobre las labores del tabaco ESPAÑA" i "Labores del tabaco ESPAÑA".

En aquest sentit, cal destacar que les cinc ordres sobre processos de selecció o de promoció d'oficials i sotsoficials de l'exèrcit i de caporals de la Guàrdia Civil només fan referències lingüístiques a la valoració com a mèrit o com a requisit de la llengua anglesa. En cap moment, ni per a la Guàrdia Civil, no es valora, ni que siga com a mínim un mèrit, el coneixement de llengües oficials espanyoles diferents del castellà.

Així, l'[Ordre DEF/279/2024](#), de 18 de març, per la qual s'aproven les normes per les quals s'han de regir els processos de selecció per a l'ingrés als centres docents militars de formació per accedir a les escales d'oficials dels cossos generals i d'infanteria de marina, o l'[Ordre DEF/295/2024](#), de 4 d'abril, per la qual s'aprova el currículum de l'ensenyament militar de formació d'oficials per a la integració a l'escala d'oficials del cos d'enginyers politècnics de l'Exèrcit de Terra, regulen que entre les proves selectives per a l'escola d'oficials hi ha un examen d'anglès de caràcter eliminatori. Això mateix també es regula, si bé de manera més tova, a l'[Ordre DEF/278/2024](#), de 18 de març, per la qual s'aproven les normes per les quals s'han de regir els processos de selecció per a l'ingrés als centres docents militars de formació per accedir a les escales de sotsoficials dels cossos generals i d'infanteria de marina.

En un sentit semblant, l'[Ordre DEF/308/2024](#), de 4 d'abril, per la qual s'aproven els perfils d'ingrés i d'eixida de l'alumnat per a l'obtenció del diploma del curs d'Alts Estudis d'Intel·ligència de la Defensa, estableix que per accedir al curs cal tenir coneixements previs suficients de llengua anglesa.

Finalment, com hem dit, ni tan sols per a ascendir a l'ocupació de caporals i guàrdies de la Guàrdia Civil es valora com a mèrit el coneixement de les llengües espanyoles oficials diferents del castellà, però sí el coneixement de la llengua anglesa. Així ho estableix l'[Ordre PJC/325/2024](#), de 14 d'abril, per la qual s'aproven les bases generals per les quals han de regir-se els processos selectius per a l'accés al curs de capacitació per a l'ascens a l'ocupació de cap de l'escala de caporals i guàrdies de la Guàrdia Civil, així com les normes generals del curs de capacitació i el seu pla d'estudis.

Com s'ha indicat en informes anteriors, com menor rang tenen les normes i més referència es fa als poders durs de l'estat (Poder Judicial, Policia, Guàrdia Civil i exèrcit), més tendència a ignorar l'existència i l'oficialitat de llengües diferents del castellà.